

**Willy Van den Bussche en het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst-
Provinciaal Museum Constant Permeke: inventariseren en waarden van
museum(directeurs)archief**

Eindverslag fase 1 (1 augustus 2021 – 31 juli 2022)

Foto: Willy Van den Bussche op de opening van de tentoonstelling over Constant Permeke in het Provinciaal Hof, 1989 (Provinciaal Archief West-Vlaanderen).

Joëlle Depovere
joelle.depovere@west-vlaanderen.be

Isabelle Verheire
isabelle.verheire@west-vlaanderen.be

Inleiding

Het archief van het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst-Provinciaal Museum Constant Permeke en het archief van conservator Willy Van den Bussche worden beide bewaard in het Provinciaal Archief West-Vlaanderen. Door deze archieven te inventariseren en vervolgens te waarderen willen we het onderzoeks- en ontsluitingspotentieel van deze archieven concretiseren. Fase 1 focust op de inventarisatie, waarbij we de inhoud en samenstelling van beide archieven in kaart brengen, en legt de basis voor de waardering in fase 2 (1 augustus 2022-30 april 2023).

De inventarisatie van het archief van het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst-Provinciaal Museum Constant Permeke gebeurde door het eigen archiefpersoneel.

Voor de inventarisatie van het Willy Van den Bussche-archief werd een subsidie aangevraagd bij de Vlaamse overheid (projectsubsidie voor cultureel-erfgoedwerking op landelijk of internationaal niveau). Deze aanvraag (voor fase 1) kreeg een positief advies. Voor dit deel van het project is een projectmedewerker aangeworven.

Inventarisatie archief Provinciaal Museum voor Moderne Kunst-Provinciaal Museum Constant Permeke (PMMK-PMCP)

Het PMMK-PMCP-archief werd in verschillende fasen overgedragen aan het Provinciaal Archief West-Vlaanderen en verwerkt:

- 2005: 2,26 m archief; in 2005 verwerkt door het archiefpersoneel (beschreven tot op bestanddeelniveau, geschoond, zuurvrij verpakt); plaatsingslijst online raadpleegbaar. [link](#)
- 2015: ca. 160 m archief; tussen mei 2020 en februari 2021 verwerkt door een tijdelijk extra personeelslid (startbaanovereenkomst betaald door de Provincie). Hij concentreerde zich op de archiefonderdelen i.v.m. tentoonstellingen, collectie en communicatie (ca. 130 m). Een vaste archiefmedewerker van het Provinciaal Archief heeft de onderdelen i.v.m. financiën, personeel en infrastructuur (ca. 30 m) verwerkt. Door de omvang van het archief en het feit dat de startbaner voor 1 jaar aangeworven was, is een plaatsingslijst opgemaakt als eerste snelle toegang (beschreven tot op bestanddeelniveau, geschoond, zuurvrij verpakt). De plaatsingslijst is online raadpleegbaar. [link](#)
- De losse affiches uit het archief werden per stuk beschreven, verpakt en gedigitaliseerd. De affiches zijn online raadpleegbaar via Probat. [link](#)
- Een vrijwilliger van Mu.ZEE heeft de foto- en diareeksen gesorteerd, gecontroleerd op dubbels en beschreven.
- 2021: bij Mu.ZEE vond men toch nog archief van vóór de oprichting van de vzw Mu.ZEE (°2010). Dit deel (33 m) werd in december 2021 overgedragen. De Provincie heeft uitzonderlijk de startbaanovereenkomst voor een jaar verlengd, zodat de startbaner deze overdracht, opnieuw samen met een archiefmedewerker, kon verwerken. De bibliothecaris van Mu.ZEE kwam helpen. Zo leerde zij bij over de inhoud van het archief en over de aanpak van de verwerking. Dit kan dan weer helpen om een plan van aanpak uit te werken voor het archief van Mu.ZEE. [link](#)

De startbaner heeft gewerkt aan een archiefschema en heeft de plaatsingslijsten omgezet naar een archiefinventaris. Dit archiefschema zal beoordeeld worden door de leden van de klankbordgroep tijdens het waarderingstraject (fase 2). Na

afloop van het waarderingstraject wordt een definitieve versie van het archiefschema en de archiefinventaris opgemaakt, en wordt de archiefinventaris online geplaatst. De ontwerpversie van de archiefinventaris wordt nu al ter beschikking gesteld van onderzoekers.

Er is in kaart gebracht welk ander relevant materiaal aanwezig is in de affiche-, foto- en filmcollectie van het Provinciaal Archief. De filmcollectie van de provinciale cel Videoproducties is versneld geïnventariseerd omdat daarin beelden te vinden zijn van/over Willy Van den Bussche en/of het PMMK-PMCP. Een deel van deze collectie is gedigitaliseerd door meemoo.

Het archief is raadpleegbaar in de leeszaal van het Provinciaal Archief.

Inventarisatie archief Willy Van den Bussche

Voor de inventarisatie van het Willy Van den Bussche-archief is een projectmedewerker aangeworven. Joëlle Depovere (lic. Kunstwetenschappen, tewerkgesteld op A-niveau) is gestart op 1/08/2021.

Dit archief (ca. 40 m) werd in 2016 overgedragen door de familie Van den Bussche. Het werd in opdracht van en op kosten van de Provincie behandeld tegen schimmel.

Volgende stappen werden uitgevoerd:

- Onderzoek naar de archiefvormer en -vorming d.m.v. literatuuronderzoek, gesprekken met medewerkers van Mu.ZEE, met oud-collega's en met familieleden van Willy Van den Bussche.
- September 2021-augustus 2022: ordenen, beschrijven, schonen en reinigen van het archief. Het archief was totaal ongeordend overgedragen. Er waren nauwelijks dossiers of reeksen te onderscheiden. Er is een plaatsingslijst opgemaakt (beschreven tot op bestanddeel-niveau).
- Er was overleg met de leden van het kernteam over 3 grote 'problematieken': vermenging van persoonlijk archief met dienstarchief; het soms moeilijke onderscheid tussen 'archief' en 'documentatie'; de noodzakelijke stuksgewijze verwerking van sommige onderdelen.
- Stukken in slechte toestand die behandeld moeten worden (= op budget Provinciaal Archief), werden opgelijst.
- Simultaan met de verwerking van het archief werd een netwerkkaart opgemaakt. Die brengt het netwerk, de productiviteit en de activiteiten van Van den Bussche in kaart, maar hielp o.m. ook om ongedateerde archiefstukken te situeren. Deze gegevens worden in fase 2 ingevoerd in de ODIS-databank.
- Stagiairs (Arteveldehogeschool, opleiding Informatiebeheer: Archief en Bibliotheek) hielpen bij het ordenen van de briefwisseling en de uitnodigingen.
- Voor de opmaak van een archiefschema vormde de archiefinventaris van het PMMK-PMCP een essentiële leidraad. Dit archiefschema zal beoordeeld worden door de leden van de klankbordgroep tijdens het waarderingstraject (fase 2).

In de subsidieaanvraag was uitgegaan van volgende berekening: ca. 1 à 1,5 m archief verwerken per werkweek. Tijdens de uitvoering bleek dat er max. 1 m archief per week verwerkt kon worden. Dit maakte dat de inventarisatie niet afgerond was tegen 31 juli 2022 zoals voorzien. De inventarisatie wordt afgerond op 31 augustus 2022.

Het archief is raadpleegbaar in de leeszaal van het Provinciaal Archief.

Communicatie

Er is over het project gecommuniceerd via artikels/berichten in/op:

- 'Archiefbrief Provincie West-Vlaanderen', jg. 22 (2021) nr. 4.
- De Facebookpagina van Mu.ZEE en het Permekemuseum op 13 januari 2022.
- De nieuwsbrief van de alumni Faculteit Letteren en Wijsbegeerte UGent: 'Nieuwsbrief alumniwerking', maart 2022.

Er wordt over het verloop van het project en over de inhoud van de archieven gecommuniceerd via een blog: <https://www.west-vlaanderen.be/willy-van-den-bussche-archief-blog>.

Er is gecommuniceerd specifiek over de blog via artikels/berichten in/op::

- 'Archiefbrief Provincie West-Vlaanderen', jg. 23 (2022) nr. 1
- 'Archiefbrief Provincie West-Vlaanderen', jg. 23 (2022) nr. 2
- 'Archiefbrief Provincie West-Vlaanderen', jg. 23 (2022) nr. 3
- Het intranet van de Provincie West-Vlaanderen
- 'Faro. Tijdschrift over cultureel erfgoed', jg. 15 (2022) nr. 2.

Over de inventarisatie van het PMMK-PMCP-archief verscheen een artikel in 'Contemporanea', jg. XLIV (2022) nr. 1: <https://www.contemporanea.be/nl/article/20221-arch-kort-pmmkpmcp>.

Het project werd voorgesteld tijdens een rondleiding voor de studenten van de opleiding Cultuurmanagement (VIVES) op 16 februari 2022.

Een stagiaire van de Arteveldehogeschool (opleiding Informatiebeheer: Bibliotheek en Archief) maakte tijdens haar stage in het Provinciaal Archief een webtentoonstelling over Oostende, met daarin een onderdeel over Willy Van den Bussche: <https://express.adobe.com/page/bBVwrRXu0Pbut>.

Op 10 juni 2022 werd het project voorgesteld op de ODIS ontmoetingsdag in Leuven: https://www.odis.be/hercules/docs/ODIS_ontmoetingsdag2022_PAWV.pdf

Het archief van Willy Van den Bussche is aangemeld op Archiefbank Vlaanderen: <https://www.archiefpunt.be/record?id=28930>

Er is een artikel gepubliceerd in 'META', (2022) nr. 5: <https://www.vvbad.be/meta/meta-nummer-20225/museaal-archief-het-provinciaal-archief>

Er is een webtentoonstelling over het Willy Van den Bussche-archief voorbereid voor de nieuwe website van Archiefpunt. De lancering van deze nieuwe website was voorzien voor juni 2022, maar werd uitgesteld.

Partners

Bij de voorbereiding en uitvoering van dit project zijn diverse cultureel-erfgoedorganisaties en personen betrokken:

- Archiefpunt
- CAVA (Centrum voor academische en vrijzinnige archieven)
- CKV (Centrum Kunstarchieven Vlaanderen)
- Dienst Erfgoed Provincie West-Vlaanderen
- Erfgoedcel Brugge
- FARO
- KULeuven
- Letterenhuis
- Mu.ZEE vzw
- UGent
- Benedict Vandaele
- Sofie Van den Bussche
- Els Wuyts

Kernteam

Het kernteam volgt de uitvoering van het project op en fungeerde in fase 1 als 'adviesraad' voor vragen i.v.m. de inventarisatie en het archiefschema. De leden van het kernteam zijn:

- Joëlle Depovere (Provinciaal Archief West-Vlaanderen)
- Karim Ettourki (Archiefpunt)
- Frank Scheelings/Elise Dewilde (CAVA)
- Reinoud Van Acker (dienst Erfgoed Provincie West-Vlaanderen)
- Sofie Van den Bussche (Gallery Sofie Van den Bussche)
- Wendy Van Hoorde (Mu.ZEE)
- Isabelle Verheire (Provinciaal Archief West-Vlaanderen)

Voorbereiding fase 2

Fase 2 omvat het waarderen van de archieven om hun onderzoeks- en ontsluitingspotentieel te concretiseren. Het is de bedoeling om ook zelf aan de slag te gaan met de resultaten van de waardering, door hoog gewaardeerde documenten/reeksen te digitaliseren, door ze in de kijker te zetten in een webexpo, door samen met de onderwijssector na te gaan hoe ze het onderwerp kunnen zijn van stages, workshops en methodologische oefeningen, enzovoort.

In fase 1 werden al enkele stappen ondernomen ter voorbereiding van fase 2:

- De projectmedewerker volgde volgende opleidingen en studiedagen:
 - Webinars Linked Open Data (17 september 2021 en 20 oktober 2021)
 - FARO-opleiding 'Waarderen' (8, 15 en 21 oktober 2021)
 - FAAD-studiedag over educatieve werking bij archieven (5 mei 2022).
- Er vond met CKV een eerste overleg plaats over inventariseren en waarderen (20 januari 2022).
- Er vond met curator en leerkracht Benedict Vandaele een overleg plaats over educatieve werking (26 januari 2022 en 25 juli).
- Er vond met FARO overleg plaats over waarderen (28 januari 2022).
- Er vond met meemoo een eerste verkennend gesprek plaats over de mogelijkheden op het vlak van Linked Open Data (7 februari 2022).

- Tijdens een rondleiding voor de studenten van de opleiding Cultuurmanagement (VIVES) werd bij wijze van test al een kleine waarderingsoefening uitgevoerd (16 februari 2022).
- Er vond een overleg over waarden plaats met de projectmedewerker van het project 'Naar een werkinstrument voor het waarden van privaatrechtelijke archieven. Waarden van kabinetsarchieven als casestudy' (18 februari 2022).
- Er vond met de provinciale cel Onderwijs een overleg plaats over mogelijke acties t.a.v. het onderwijs (10 mei 2022).
- Intern werd Kunstendag voor Kinderen voorbereid (7 en 15 juli 2022)
- Het onderzoek naar archieven van andere belangrijke conservatoren moderne en hedendaagse kunst uit die periode leidde voorlopig enkel naar het archief van Flor Bex in het MuHKA.

Bijlage: logboek projectmedewerker (vergaderingen, dienstreizen, studiedagen, opleidingen)

Datum	Omschrijving
5/08/2021	Bespreken projectplan (intern)
13/08/2021	Bespreken aanpak inventarisatie (intern)
19/08/2021	Bezoek Mu.ZEE
16/09/2021	Literatuuronderzoek in de bibliotheek van Mu.ZEE
21/09/2021	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
22/09/2021	Overleg dienst Communicatie over website en blog
23/09/2021	Literatuuronderzoek in de bibliotheek van Mu.ZEE
1/10/2021	Opleiding redactie provinciale website en blog
5/10/2021	Bezoek aan Campo & Campo – expo Paul van Hoeydonck
6/10/2021	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
19/10/2021	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
28/10/2021	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
18/11/2021	Overleg over archief PMMK-PMCP met Mu.ZEE
6/12/2021	Overleg kernteam
14/12/2021	Overleg met ODIS
15/12/2021	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
6/01/2022	Bespreken subsidieaanvraag fase 2
14/01/2022	Overleg met ODIS
18/01/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
19/01/2022	Inventarisatorenoverleg (intern)
20/01/2022	Overleg met CKV over inventariseren en waarderen
24/01/2022	Overleg kernteam
26/01/2022	Overleg met Benedict Vandaele over museumarchieven en educatieve werking
28/01/2022	Overleg met FARO over het waarderingstraject
31/01/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
2/02/2022	Overleg met docent Cultuurmanagement (Vives) over het vak 'Verkenning van de Cultuursector'
7/02/2022	Overleg met meemoo over Linked Open Data
8/02/2022	Vorbereiding rondleiding studenten Cultuurmanagement (Vives)
17/02/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
17/02/2022	Bezoek aan Gallery Sofie Van den Bussche
18/02/2022	Overleg met Florian Daemen over het waarderingstraject
21/02/2022	Plannings- en evaluatiegesprek
25/02/2022	Interview provinciegrieffier Geert Anthierens over Willy Van den Bussche en het PMMK
3/03/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
7/03/2022	Interview Ludo Valcke over Willy Van den Bussche en het PMMK
14/03/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)

15/03/2022	Interview Anny T'Jampens over Willy Van den Bussche en het PMMK
19/04/2022	Inventarisatorenoverleg (intern)
3/05/2022	Overleg met ODIS
5/05/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
8/05/2022	FAAD-studiedag over educatieve werking bij archieven
10/05/2022	Overleg met provinciale cel Onderwijs over educatieve werking
1/06/2022	Focusgroep Archiefpunt
2/06/2022	Studiedag Presentatie onderzoek Kunst in België sinds 1945 (KB45)
21/06/2022	Inventarisatorenoverleg (intern)
23/06/2022	Overleg over artikel FARO (intern)
29/06/2022	Bespreken stavaza inventarisatie (intern)
7/07/2022	Overleg over Kunstendag voor Kinderen (intern)
15/07/2022	Overleg over Kunstendag voor Kinderen (intern)
15/07/2022	Overleg met FARO over het waarderingstraject
25/07/2022	Overleg met Benedict Vandaele over Kunstendag voor Kinderen